

BIBLIOTECA DE DREPT CIVIL ȘI DREPT PROCESUAL CIVIL

G A B R I E L A C R I S T I N A F R E N Ț I U

DIVORTUL ȘI PROCEDURA DIVORTULUI

ÎN TEORIA ȘI PRACTICA JUDICIARĂ

Cuprins

ABREVIERI	9
I. COMPETENȚA SOLUȚIONĂRII ACȚIUNII DE DIVORȚ	11
1. Divorțul administrativ sau notarial	11
2. Divorțul pe cale judiciară	13
3. Competența instanței în materia divorțului cu element de extraneitate	16
4. Caracterul normelor de competență	27
5. Soluționarea conflictului de competență	28
6. Sentință de divorț pronunțată în străinătate	29
II. DIVORȚUL PE CALE ADMINISTRATIVĂ	60
1. Divorțul pe cale administrativă	60
2. Divorțul pe cale notarială	68
3. Repararea prejudiciului cauzat prin refuzul abuziv al ofițerului de stare civilă sau al notarului public de a desface căsătoria.....	78
III. DIVORȚUL JUDICIAR.....	82
1. Divorțul prin acord comun.....	82
2. Divorțul întemeiat pe culpa în destrămarea căsătoriei.....	88
2.1. Cererea de divorț.....	88
2.2. Condiții.....	90
2.3. Procedura simplificată a divorțului.....	94
2.4. Prezența părților	95
2.5. Renunțarea la cererea de divorț.....	100
2.6. Împăcarea soților	101
2.7. Decesul unuia dintre soți	102
2.7.1. Soluții în ipoteza continuării acțiunii de către moștenitori	106
2.8. Mijloace de probă	107
2.9. Soluțiile instanței	108

3. Separația faptică a soților	111
4. Divorțul întemeiat pe starea de sănătate a unuia dintre soți	115
5. Medierea.....	118
6. Data desfacerii căsătoriei.....	118
7. Comunicarea și publicitatea hotărârii de divorț	119
IV. PĂSTRAREA NUMELUI DOBÂNDIT PRIN CĂSĂTORIE	137
1. Derogări de la regula generală.....	137
2. Nepronunțare cu privire la nume	142
3. Posibilitatea fostului soț de a solicita, pe cale administrativă, redobândirea numelui dobândit în timpul căsătoriei.....	144
V. AUTORITATEA PĂRINTEASCĂ	154
1. Aspecte generale	154
2. Exercițarea autorității părintești de către ambii părinți	156
3. Exercițarea autorității părintești de către un singur părinte.....	159
4. Exercițarea autorității părintești de către părintele care nu a împlinit vârsta majoratului	166
5. Exercițarea autorității părintești de către alte persoane	167
VI. PĂSTRAREA LEGĂTURILOR PĂRINTELUI CU PROPRIUL COPIL	193
1. Aspecte generale	193
2. Taxa judiciară de timbru datorată de titularul cererii	194
3. Competența materială și teritorială de soluționare a cererii	196
4. Aspecte de temeinicie a cererii de stabilire a programului de vizită formulate în cadrul procesului de divorț sau separat, pe calea dreptului comun	198
5. Aspecte de admisibilitate a cererii de ordonanță președințială prin care se solicită stabilirea provizorie a unui program de vizită a minorului	205
6. Modificarea hotărârii prin care s-a stabilit un program de vizită.....	209

VII. OBLIGAȚIA DE ÎNTREȚINERE. MODALITĂȚI DE DETERMINARE ȘI DE EXECUTARE	234
1. Considerații generale	234
2. Instanța competentă să soluționeze cererea de stabilire și de modificare sau de încetare a obligației de întreținere	236
3. Calea de atac în materia obligației de întreținere	242
4. Legea aplicabilă obligației de întreținere	243
5. Existența a două litigii similare ori cu obiect diferit, dar ambele în materia răspunderii părintești, înregistrate pe rolul a două instanțe din țări diferite	253
6. Condițiile cerute creditorului pentru stabilirea obligației de întreținere în favoarea sa	255
7. Condițiile cerute debitorului pentru stabilirea obligației de întreținere în sarcina sa	267
8. Cuantumul obligației de întreținere și calculul acesteia	270
9. Executarea obligației de întreținere	280
10. Modificarea pensiei de întreținere	284
11. Încetarea pensiei de întreținere	287
12. Data stabilirii, modificării, încetării obligației de întreținere	289
VIII. ALTE CERERI ACCESORII DIVORȚULUI	315
1. Locuința copilului după divorț	315
2. Locuința familiei	328
3. Despăgubiri pentru prejudiciul suferit prin desfacerea căsătoriei	330
4. Prestația compensatorie	335
5. Alocația de stat acordată copilului	345

I. COMPETENȚA SOLUȚIONĂRII ACȚIUNII DE DIVORȚ

1. Divorțul administrativ sau notarial. Art. 375 alin. (1) C. civ. reglementează divorțul pe cale administrativă și divorțul notarial, care nu presupune intervenția instanței de judecată.

Divorțul pe cale administrativă este de competența ofițerului de stare civilă de la locul căsătoriei sau al ultimei locuințe comune a soților [art. 166 alin. (1) din Metodologia din 2011 cu privire la aplicarea unitară a dispozițiilor în materie de stare civilă, aprobată prin H.G. nr. 64/2011¹]. Atunci când ultima locuință comună declarată nu este aceeași cu domiciliul sau reședința ambilor soți înscrisă în actele de identitate, în cuprinsul cererii de divorț soții sunt obligați să declare, pe proprie răspundere, adresa ultimei locuințe comune.

Chiar dacă Metodologia nu prevede expres obligația ofițerului de stare civilă de a-și verifica propria competență, apreciem că, anterior înregistrării cererii de divorț, ofițerul de stare civilă procedează la verificarea competenței sale, în baza documentelor anexate cererii.

Atunci când constată că primăria în cadrul căreia funcționează nu are în păstrare actul de căsătorie, iar soții nu au avut ultima locuință comună în raza teritorială a primăriei unde se dorește depunerea cererii, ofițerul de stare civilă îndrumă soții să se adreseze ofițerului de stare civilă competent. Dacă soții insistă să se înregistreze cererea lor, ofițerul de stare civilă nu ar putea refuza înregistrarea. Într-o astfel de situație, va primi cererea de divorț, va proceda la verificarea competenței și, constatând că cererea de divorț este de competența altui ofițer de stare civilă, va propune, prin referat, respingerea cererii de divorț. Soluția respingerii se adoptă de către primar prin dispoziție.

Divorțul pe cale notarială este de competența notarului public de la locul căsătoriei sau al ultimei locuințe comune a soților [art. 15 lit. e) din

¹ Publicată în M. Of. nr. 151 din 2 martie 2011, cu modificările și completările ulterioare.

Legea nr. 36/1995¹, republicată; art. 267 alin. (1) din Regulamentul de aplicare a Legii notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995, aprobat prin Ordinul nr. 2333/C/2013²].

Alegerea organului notarial sau administrativ competent (de la locul încheierii căsătoriei sau de la ultima locuință comună a soților) revine soților, fiind lăsată la libera lor apreciere³.

Art. 267 alin. (2) din Regulamentul de aplicare a Legii notarilor publici și a activității notariale instituie obligația notarului de a verifica, în prealabil, la primirea cererii de divorț, competența sa teritorială.

În cazul în care notarul constată că este competent să soluționeze cererea de divorț, o va reține, va proceda la înregistrarea ei în propriile evidențe și cu numărul de înregistrare unic la nivel național din Registrul național de evidență a certificatelor de divorț (RNECD).

Atunci când constată că divorțul prin acordul soților este de competența altui birou notarial, notarul public îndrumă părțile să se adreseze notarului public competent. Dacă însă părțile insistă să înregistreze cererea cu încălcarea competenței, notarul public nu poate refuza înregistrarea, ci este obligat să procedeze la înregistrarea ei și, în final, să pronunțe o încheiere de respingere a acesteia pe temeiul necompetenței sale.

În situația în care competența ar aparține mai multor birouri notariale, notarul care a înregistrat primul cererea la RNECD este competent de îndeplinească procedura de divorț prin acordul părților [art. 267 alin. (5) din Regulamentul de aplicare a Legii notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995].

Competența notarului se determină în funcție de locul căsătoriei, respectiv de ultima locuință comună a soților.

¹ Publicată în M. Of. nr. 237 din 19 martie 2018, cu modificările și completările ulterioare.

² Publicat în M. Of. nr. 479 din 1 august 2013, cu modificările și completările ulterioare. Acest ordin a abrogat Ordinul nr. 710/C/1995, cu modificările și completările ulterioare.

³ G.C. Frențiu, *Comentariile Codului civil. Familia*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 291.

Locul căsătoriei este localitatea unde s-a oficiat căsătoria, menționată în actul de căsătorie.

În cazul căsătoriilor încheiate în străinătate, potrivit art. 75 din Legea nr. 76/2012¹, locul încheierii căsătoriei este localitatea în al cărei registru de stare civilă s-a transcris certificatul de căsătorie.

Prin ultima locuință comună, în sensul art. 268 din Regulamentul de aplicare a Legii notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995, se înțelege ultima locuință în care au conviețuit soții.

Dovada ultimei locuințe comune se face cu actele de identitate ale soților, din care rezultă domiciliul comun sau reședința comună a acestora.

Atunci când o asemenea dovadă nu poate fi realizată cu actele de identitate, proba ultimei locuințe se face prin declarație autentică, dată pe proprie răspundere de fiecare dintre soți, din care să rezulte care a fost ultima locuință comună a acestora. Această declarație se va consemna în cererea de divorț și în încheierea de admitere a cererii de divorț.

Art. 375 C. civ. nu instituie o competență exclusivă în favoarea ofițerului de stare civilă ori a notarului public de la locul căsătoriei sau al ultimei locuințe comune a soților, după caz, ci doar posibilitatea acestora de a constata desfacerea căsătoriei, prin derogare de la regula potrivit căreia divorțul se pronunță de instanța de judecată. Ca atare, nimic nu împiedică soții să recurgă la intervenția instanței de judecată², dacă nu doresc, din diferite considerente (bunăoară, din cauza taxelor datorate), să opteze pentru divorțul notarial sau cel administrativ.

Potrivit art. 18 alin. (3) din Legea nr. 36/1995³, misiunile diplomatice și oficiile consulare nu pot îndeplini procedura desfacerii căsătoriei.

2. Divorțul pe cale judiciară. Competența materială și teritorială de soluționare a cererii de divorț adresată instanței de judecată este prevăzută de art. 915 C. pr. civ.

¹ Publicată în M. Of. nr. 365 din 30 mai 2012.

² G.C. Frențiu, *Comentariile Codului civil. Familia, op. cit.*, p. 292.

³ Publicată în M. Of. nr. 237 din 19 martie 2018.

Conform acestei norme, sub aspect material, competența revine judecătoriei.

Din punct de vedere teritorial, competența aparține judecătoriei în circumscripția căreia se află cea din urmă locuință comună a soților.

Fiind vorba despre o chestiune de fapt, dovada locuinței comune se poate face, în principiu, cu orice mijloc de probă.

Competența nu este condiționată de cerința ca unul dintre soți să mai locuiască efectiv în locuința comună, dacă a existat o astfel de locuință. Condiția este aceea ca unul dintre aceștia să locuiască în raza instanței ultimei locuințe comune, chiar și în alt imobil decât cel care a constituit locuința lor comună.

Atunci când soții nu au avut o locuință comună sau dacă niciunul dintre soți nu mai locuiește în circumscripția instanței în care se află cea din urmă locuință comună a soților, competența revine judecătoriei în circumscripția căreia își are locuința pârâtul.

Faptul că într-un proces părțile afirmă că unul dintre soți lucrează în străinătate, într-un stat membru al Uniunii Europene, nu poate avea vreun efect în privința determinării instanței competente, cât timp la dosarul cauzei nu se depun dovezi certe, din care să rezulte că locuința acestuia ar fi în străinătate.

În ipoteza în care unul dintre soți lucrează în străinătate, dar se reîntoarce în fostul domiciliu conjugal, competența nu poate reveni instanței de la domiciliul pârâtului.

Dacă pârâtul nu locuiește în țară, competența revine judecătoriei în circumscripția căreia își are locuința reclamantul, cu condiția ca instanța română să fie competentă internațional.

Atunci când nici reclamantul și nici pârâtul nu își au locuința în țară, cererea de divorț poate fi introdusă la orice judecătorie din România, expres convenită de soți. În absența unui acord expres în acest sens, competența teritorială revine Judecătoriei Sectorului 5 București.

Legea nu prevede ca acordul soților în privința instanței competente să fie dat printr-un înscris semnat de ambele părți, întocmit anterior cererii de divorț, astfel că interpretarea acordului nu trebuie să fie una